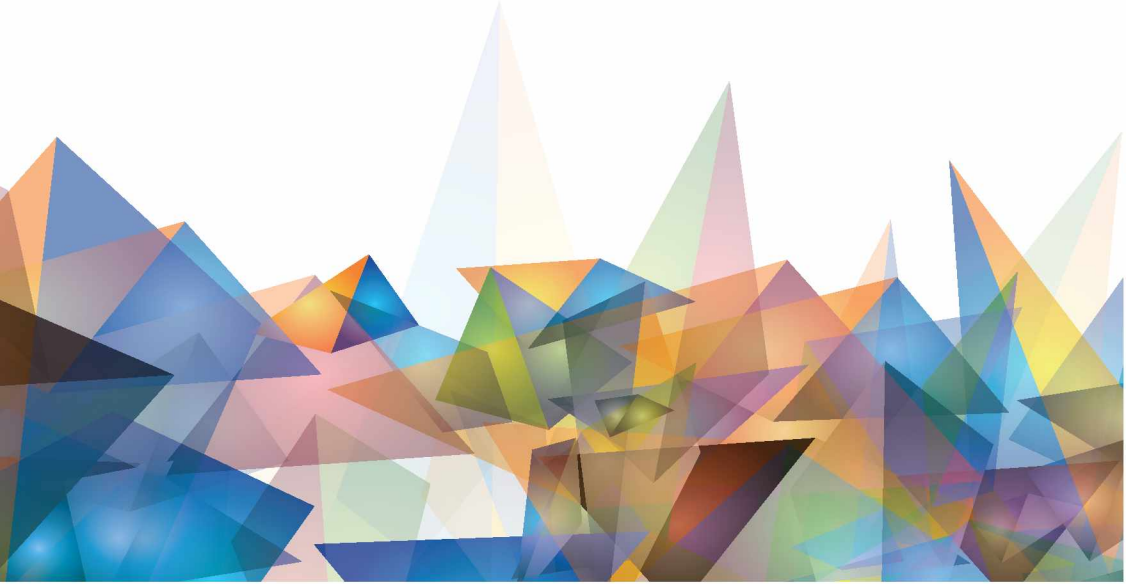

Sosyo Ekonomik Stratejiler II

İşletme

Sosyo Ekonomik Stratejiler II
İşletme

IJOPEC
PUBLICATION
London ijopec.co.uk Istanbul

IJOPEC
PUBLICATION
London ijopec.co.uk Istanbul

Şosyo Ekonomik Stratejiler II İşletme

IJOPEC
PUBLICATION
London Ijopec.co.uk Istanbul

Editörler

Gürkan Haşit, Hakkı Çiftçi, Mehmet Emin Merter

Sosyo Ekonomik Stratejiler II: İşletme

(Edited by: Gürkan Haşit, Hakkı Çiftçi, Mehmet Emin Merter)

IJOPEC Publication Limited

CRN:10806608

615 7 Baltimore Wharf

London E14 9EY

United Kingdom

www.ijopec.co.uk

E-Mail: info@ijopoc.co.uk

Phone: (+44) 73 875 2361 (UK)

(+90) 488 217 4007 (Turkey)

Sosyo Ekonomik Stratejiler II: İşletme

First Edition, December 2017

IJOPEC Publication No: 2017/31

ISBN: 978-1-912503-17-9

No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, transmitted in any form or by any means electronically without publisher's permission. No responsibility is accepted for the accuracy of information contained in the text, illustrations or advertisements. The opinions expressed in these chapters are not necessarily those of the editors or publisher. The publishing, scientific, ethical, and linguistic responsibilities of the chapters in this book belong to the authors.

A catalogue record for this book is available from Nielsen Book Data, British Library and Google Books.

Printed in London.

Composer:

IJOPEC Art Design

London, UK

info@ijopec.co.uk

Cover illustration created by Freepik

SOSYO-EKONOMİK STRATEJİLER II: İŞLETME

Manisa Stratejik Araştırmalar Derneği ve Celal Bayar Üniversitesi öncülüğünde, yurtiçi ve yurtdışından farklı üniversitelerin iş birliği ile düzenlenen II. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kongresi “ISRC2017”, 28 Eylül-1 Ekim 2017 tarihleri arasında Antalya’da gerçekleştirilmiştir.

Düzenlenen kongrede, Romanya, Çin, Malezya, Kırgızistan ve ülkemizden 200’e yakın bilim insanının katıldığı kongrede 60 oturumda 246 bildiri sunulmuştur. Kongrede farklı bilimsel disiplinden bildiriler yer almaktadır.

Bu kitap, kongre düzenleme kurulunun denetiminden geçen, bildirilen genişletilmiş halleri sınıflandırılarak farklı temalı uluslararası editörlü kitap olarak haline getirilmesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Toplam 19 bölümden oluşan bu kitabın;

Birinci bölümünde, Ayşegül Sözer, Hilal Cura, “Mobbing Sorununun İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmaları ile,

İkinci bölümünde Bahar Yalçın, “Bilgi Toplumu Örgütlerinde Yönetmel Başarım Dinamikleri “ başlıklı çalışması ile,

Üçüncü bölümünde Buket Bora Semiz, “Kişilik Tiplerinin Satın Alma Sonrası Bilişsel Çelişki Davranışı Üzerindeki Etkisi” başlıklı çalışması ile,

Dördüncü bölümünde Cemal Öztürk, “Afet Olarak Terörizm ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Konumu” başlıklı çalışması ile,

Beşinci bölümünde Cemal Öztürk, Selda Öztürk, “Lider Yönetici Önünde Engel Olarak Terörizm ve Afet Yönetimi” başlıklı çalışmaları ile,

Altıncı bölümünde Bahadır Bilge Aycan, Uğur Bilgen, Ali Taha İnce, Yeliz Aycan, Hilal Bilgen, “Sınavsız Geçişin Kaldırılmasının Meslek Yüksekokullarının Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programları İçeriklerine Etkisi : Manisa Celal Bayar Üniversitesi Örneği” başlıklı çalışmaları ile,

Yedinci bölümünde Beyhan AKSOY, “İnsan Kaynakları Yönetimi ve Örgütsel Adalet İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme” başlıklı çalışması ile,

Sekizinci bölümünde Burcu Karasakaloğlu, “Bilinçli Farkındalık ve Turizm İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme” başlıklı çalışması ile,

Dokuzuncu bölümünde Yunus Topsakal, Pınar Çelik, “Turizmde Yeni Bir Strateji: Akıllı Destinasyonlar” başlıklı çalışmaları ile,

Onuncu bölümünde Mehmet Uzun, Hürriyet Bilge, “Öğrencilerin Kredi Kartı Kullanım Davranışları Üzerine Bir Araştırma: Artvin Çoruh Üniversitesi Hopa Meslekiyüsekokulu Örneği” başlıklı çalışmaları ile,

On birinci bölümünde Metin ÖNER, “Doğrusal Programlama ile Bütünleşik Üretim Planlama: Plastik Enjeksiyon Fabrikasında Uygulama” başlıklı çalışması ile,

On ikinci bölümünde Özge Ayan, “Hayat Sigortalarında Beyan Yükümlülüğü” başlıklı çalışması ile,

On üçüncü bölümünde Sabiha Kılıç, Leyla Bezzin, Kübra Müge Çakaröz, “X, Y, Z Kuşağı Tüketicilerinin Yeniden Satın Alma Kararlarının Nörogörüntüleme Teknikleriyle İncelenmesine Dair Deneysel Bir Çalışma” başlıklı çalışmaları ile,

On dördüncü bölümünde Sadettin Paksoy, “Kilis 7 Aralık Üniversitesi Öğrencilerinin Avrupa Birliği Algısı: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği” başlıklı çalışması ile,

On beşinci bölümünde Selin Aygen Zetter, “Zincir Otel İşletmelerinin Sosyal Sorumluluk Yaklaşımları” başlıklı çalışması ile,

On altıncı bölümünde Sibel Yürek, Tuncer Özdil, Cengiz Yılmaz, “Türkiye’de Temel Liselerdeki Hizmet Kalitesinin Servqual Ölçüm Modeliyle İncelenmesi” başlıklı çalışmaları ile,

On yedinci bölümünde Tuncer Özdil, Cengiz Yılmaz, Anarkül Urdaletova , “Kırgızistan ve Türkiye’deki Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Etkileyen Faktörler” başlıklı çalışmaları ile,

On sekizinci bölümünde Habib Akdoğan, Neşegül Parlak, “Yerel Finansal Raporlama Çerçevesinin Meslek Mensupları Tarafından Değerlendirilmesi: Ordu İli Örneği Uygulaması” başlıklı çalışmaları ile,

On dokuzuncu bölümünde Cansu Benli, “Bilgi Toplumunda Çalışma Yaşamı” başlıklı çalışması ile,

Yirminci bölümde Sencer Metin Ses, “Swetshoplar ve İnsan Hakları” başlıklı çalışması ile,

Yirmi birinci bölümde Banu Sarıbay, Efe Sarıbay, Aynur İncekırık “Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışının Akademik Başarı Ve Benlik Saygısı İle Olan İlişisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma” başlıklı çalışmaları ile katkıda bulunmuşlardır.

Kongrenin gerçekleştirilmesini sağlayan kongre düzenleme kurulu, sekreteryası ve bu kitabın tasarım sürecinde emeklerini esirgemeyen tüm Türk Dünyası dostlarına teşekkür ederiz.

*Editörler
Prof.Dr. Gürkan HAŞİT
Yrd.Doç.Dr. Hakkı ÇİFTÇİ
Yrd.Doç.Dr. Mehmet Emin MERTER*

Bu kitapta yer alan bölümlerde kullanılan kaynakların, görüşlerin, bulguların, sonuçların, tablo, şekil, resim ve her türlü içeriğin sorumluluğu yazar veya yazarlarına ait olup ulusal ve uluslararası telif haklarına konu olabilecek mali ve hukuki sorumluluğu yazarlara aittir. Editörlerin ve yayınevinin yayınlanan bölümlerin içeriği ile ilgili herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir.

İçindekiler

1. **Mobbing Sorununun İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Açısından Değerlendirilmesi** 6-15
Ayşegül Sözer, Hilal Cura
2. **Bilgi Toplumu Örgütlerinde Yönetmel Başarım Dinamikleri** 16-24
Bahar Yalçın
3. **Kişilik Tiplerinin Satın Alma Sonrası Bilişsel Çelişki Davranışı Üzerindeki Etkisi** 25-38
Buket Bora Semiz
4. **Afet Olarak Terörizm ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Konumu** 39-50
Cemal Öztürk
5. **Lider Yönetici Önünde Engel Olarak Terörizm ve Afet Yönetimi** 51-59
Cemal Öztürk, Selda Öztürk
6. **Sınavsız Geçişin Kaldırılmasının Meslek Yüksekokullarının Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programları Kontenjanlarına Etkisi: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Örneği** 60-67
Bahadır Bilge Aycan, Uğur Bilgen, Ali Taha İnce, Yeliz Aycan, Hilal Bilgen
7. **İnsan Kaynakları Yönetimi ve Örgütsel Adalet İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme** 68-84
Beyhan Aksoy
8. **Bilinçli Farkındalığın Turizm Faaliyetlerine Etkisi Üzerine Teorik Bir İnceleme** ...85-95
Burcu Karasakaloğlu
9. **Turizmde Yeni Bir Strateji: Akıllı Destinasyonlar** 96-106
Yunus Topsakal, Pınar Çelik
10. **Öğrencilerin Kredi Kartı Kullanım Davranışları Üzerine Bir Araştırma: Artvin Çoruh Üniversitesi Hopa Meslekyüksekokulu Örneği** 107-118
Mehmet Uzun, Hürriyet Bilge
11. **Doğrusal Programlama ile Bütünleşik Üretim Planlama: Plastik Enjeksiyon Fabrikasında Uygulama** 119-129
Metin ÖNER
12. **Hayat Sigortalarında Beyan Yükümlülüğü**..... 130-138
Özge Ayan

13. X, Y, Z Kuşağı Tüketicilerinin Yeniden Satın Alma Kararlarının Nörogörüntüleme Teknikleriyle İncelenmesine Dair Deneysel Bir Çalışma..... 139-167
Sabiha Kılıç, Leyla Bezgin, Kübra Müge Çakaröz
14. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Öğrencilerinin Avrupa Birliği Algısı: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği 168-179
Sadettin Paksoy
15. Zincir Otel İşletmelerinin Sosyal Sorumluluk Yaklaşımları 180-189
Selin Aygen Zetter
16. Türkiye’de Temel Liselerdeki Hizmet Kalitesinin Servqual Ölçüm Modeliyle İncelenmesi..... 190-203
Sibel Yürek, Tuncer Özdil, Cengiz Yılmaz
17. Kırgızistan ve Türkiye’deki Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Etkileyen Faktörler 204-216
Tuncer Özdil, Cengiz Yılmaz, Anarkül Urdaletova
18. Yerel Finansal Raporlama Çerçevesinin Meslek Mensupları Tarafından Değerlendirilmesi: Ordu İli Örneği Uygulaması..... 217-231
Habib Akdoğan, Neşegül Parlak
19. Bilgi Toplumunda Çalışma Yaşamı..... 232-250
Cansu Benli
20. Swetshoplar ve İnsan Hakları 251-255
Sencer Metin Ses
21. Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışının Akademik Başarı ve Benlik Saygısı İle Olan İlişisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma..... 256-273
Banu Sarıbay, Efe Sarıbay, Aynur İncekırık

5 |

Lider Yönetici Önünde Engel Olarak Terörizm ve Afet Yönetimi

Cemal ÖZTÜRK
Selda ÖZTÜRK

Giriş

Lider elindeki bir çok imkanla işleri yaptırırken, lider mevzuat vb idarenin sunduğu bazı desteklerden yoksun olarak daha ziyade kendi beceri ve yetenekleri ile bir gruba ortak gayeyi yaptırmaya gayret eder. Günümüzde artık organizasyonlar, kurumlar, kamu yönetimi ile özdeşleşmiş olan yönetici yerine, kısmen özel işletme yönetiminde daha çok dile getirilen liderin de özelliklerine sahip olan lider yöneticiye sahip olmak istemektedirler.

Başarı için hem yönetici hem de liderlik vasıflarına birlikte sahip olunması elzem görülmektedir. Afet, toplumun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olayları ifade etmektedir.

Terörist saldırılar insan kaynaklı afet tipleri içinde yer alırlar çünkü yarattıkları travma ve yıkıcı etkilerdir. Dünya Sağlık Örgütüne (WHO) göre, bir olay zarara, ekonomik bozulmaya ve kayıplara, insan sağlığı, hayatı ve sağlık hizmetlerinin bozulmasına neden oluyorsa afettir. Terörist Eylem (*Terrorist act*): *İnsanların canına, malına* kasteden, toplumda korku ve panik yaratarak çeşitli hukuk dışı hedeflere hizmet eden silahlı saldırılardır. Terörist saldırılar sonucu ortaya çıkan nükleer, endüstriyel ve benzeri kazalar insan kaynaklı afetlerdendirler.

Afet ve acil durumlarının hassasiyeti ve bir felaket oluşu asabiyle yönetim içinde özel öneme haiz olan bu alanı ülkemizde koordine etmek ve gereken tedbirleri alarak süreçlere yönetmek üzere Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı kurulmuştur. Bu kurumun merkez ve taşrada görev yapan personeli mutlaka fedakarca görev yapmaktadır. Bunun yanında onların güdülenmesini artıracak olan, yönetim yönlendirecek olan yöneticilerin vasıfları kadar hatta daha fazla o

vasıflarını kullanmalarına engel olacak olan, hatta kendi çıkarlarına devletin ve toplumun zararına olacak şekilde kullandıracak olan terör örgütleri ve uzantılarına karşı dikkatli olunması son derece zorunludur. Aksi halde yöneticiler afetleri önlemek değil, belki de daha büyük afetlere sebep olmak ya da destek olma pozisyonuna düşebilirler. Bu nedenle son derece önem arz eden bu konuda önce literatür taramalarına ve kavramsal yaklaşımlara bakılacak, tablolar yapıp incelenecek terörün kötü yüzü ortaya konarak çıkarımlarda bulunulacaktır.

Lider Yönetici

Lider: Belirli durum ve koşullarda gruptaki üyeleri örgüt amaçlarını gerçekleştirmede gönüllü olarak çaba göstermeye teşvik eden, amaca ulaşmalarına dair katkıda bulunan ve tecrübelerini aktaran ve sergilediği liderlik tarzından memnun olmalarını sağlayan kişidir (Werner, 1997: 17; Öztürk, 2016a: 26; Öztürk ve Tavas, 2016: 2093; Tavas ve Öztürk, 2016: 26). Grubundaki kişileri belirli amaçlar etrafında toplayabilen ve bu amaçları gerçekleştirmeye dair onları ne yapacakları yönünde harekete geçirme bilgi ve yeteneklerine sahip olan kişidir (Eren, 2001: 441). Grup etkileşimini etkin olarak yönlendiren ve sahip olduğu özel beceriler ile gruptaki diğerlerinden ayrılan kişidir (Çolak, 2015: 6).

Yönetici: Bir kurum ya da kuruluşun başında bulunup emrinde personel çalıştıran, onları emir ve kumanda eden, sevk ve idare eden kişidir. Kararları alan kişidir. Yönetme aktivitelerini yerine getiren, yönetimin fonksiyonlarını şahsen ya da yardımcıları eliyle yerine getiren kimsedir (Aydın, 2011: 61). Bir amaç doğrultusunda eldeki beşeri ve fiziki kaynakları etkili ve verimli bir şekilde bir araya getirerek yönetme işini yapan kişidir (Şahin, 2015: 12). Bir işyeri, kurum ya da kuruluşun, ya da bunlar içerisinde bulunan alt birimlerin yönetimini üstlenen kimsedir (Öztürk, 2016: 62).

Lider yöneticilik, liderlik ve yöneticilik özelliklerini bir arada bulandıran dinamik bir süreç olup bu özellikleri üzerinde toplayan kimse de lider yöneticidir. Lider yönetici olmanın dört boyutu vardır; dönüştürücü ve vizyoner olma, stratejik hedefleri yönetebilme, stratejik hedeflere ulaşmada işleri kontrol edebilme ve iyi bir ekip çalışmasıyla insanlara koçluk etmek (Cacioppe ve Albrecht, 2000: 396; Aslan, 2013: 31). Günümüzde örgütlerdeki yönetici, hem lider hem de yönetici özelliklerine sahip olmalıdır (Aslan, 2013: 31). Yönetici olarak, organizasyonun kaynaklarının yönetimini ve kontrolünü sağlarken lider olarak da çalışanların istekle, kalplerinden gelecek çalışmalarını sağlayabilmelidir. Lider yönetici kontrol, hedeflere ulaşma ve izleme gibi yöneticilik faaliyetlerini de vizyonerlik, koçluk ve duygusal zeka becerisi gibi lider yeteneklerini de kullanabilmelidir (Feyerherm ve Rice, 2002: 348; Aslan, 2013: 32).

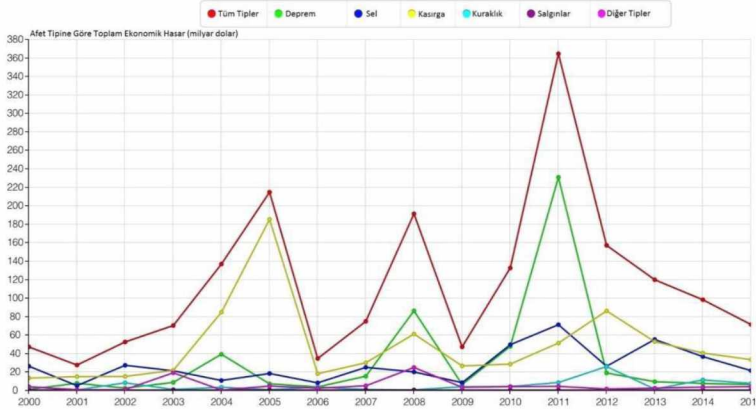
Genel Olarak Afet ve Afet Yönetimi

Acil durum, toplumun tamamının veya belli kesimlerinin normal hayat ve faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan ve acil müdahaleyi gerektiren olayları ve bu olayların oluşturduğu kriz halini ifade etmektedir. Afet, toplumun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan

doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olayları ifade etmektedir (AFAD Kanunu m.2). Afet, İngilizcesi “Disaster” olup olayın kendisi değil, doğurduğu sonuçtur (Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü, 2014: 23). Afet öngörülmesi ve önlenmesi mümkün olmayan doğa olayları ve hukuk literatürde aynı zamanda “hukuki olay” olarak da nitelendirilmektedir (Sancakdar, 2016: 37).

Afetlerin büyüklüğü genelde olayda meydana gelen can kayıpları, yaralanmalar, yapısal hasarlar, yol açtığı sosyal ve ekonomik kayıplarla değerlendirilmektedir (Erkal ve Değerli; 2009; 149). Afetleri sınıflandırmada en çok kullanılan afetlerin kaynaklarına göre doğal afetler ve insan kaynaklı olan yapay afetler şeklindeki ikili sınıflandırmadır (Sancakdar, 2016: 39-41). Afetleri kaynaklarına göre; deprem, volkan patlaması, kuraklık, sel, heyelan gibi doğal; kimyasal, nükleer veya büyük taşımacılık kazaları tarzından teknolojik, hidrojen bombası neticesi oluşan depremler (www.haberler.com) veya savaşlar, iç çatışmalar ve terör olayları gibi insan kaynaklı olarak ayırmak mümkündür (Ergünay vd, 2008: 305). İnsan Kaynaklı afetler; tehlikeli maddeler, toksik atıklar, terör (Kadıoğlu, 2008: 6), savaşlar, iç çatışmalar, terör olayları, büyük göçler gibi olaylarla bunların ortaya çıkardığı sonuçları ifade etmektedir (Ergünay vd, 2008: 325).

Afetler hem kişisel hem de toplumsal sosyal sermayeye zarar verir (Skoufias, 2003: 1089). Görülen odur ki, doğal afetler kalkınma seviyesinin düşmesine ve yoksulluğun artmasına sebep olmaktadır (Rodriguez vd., 2010: 3). Doğal afetler sebebiyle yeterince tarımsal ürün elde edilmeyebilir, üretim azalabilir (Aktan, 2002: 2).

Şekil 1: Dünyadaki Afet Tiplerine Göre Toplam Ekonomik Hasar (milyar dolar) (Kırmızı: Tüm tipler, Yeşil: Deprem, Koyu Mavi: sel, Sarı: Kasırga, Açık mavi: Kuraklık, Mor: Salgınlar ve Pembe: Diğer Tipler)

Kaynak: Yakup Özkaya., (2016). Bütünleşik Afet Yönetimi Sürecinde Başarı Göstergesi Olarak Yoksulluk, Bütünleşik Afet Yönetimi, Ed. Zerrin Toprak Karaman-Asuman Altay, İlkem Yayınları, ss.201-220, s.208.

Afet yönetimi (*İng. disaster management*) Afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması, afet sonucunu doğuran olaylara zamanında, hızlı ve etkili olarak müdahale edilmesi ve afetten etkilenen topluluklar için daha güvenli ve gelişmiş yeni bir yaşam çevresi oluşturulabilmesi için toplumca yapılması gereken topyekûn bir mücadele süreci.

Zamanında yapılan yeterli bir bilgilendirme, afete uğrayanlar için hayati öneme sahiptir. İhtiyaçlarının nasıl sağlanacağı, zararlarının nasıl telafi edileceği ve iyileştirme planları hakkında bilgi edindiklerinde bireyler rahatlar ve kaygıları azalır (Soliman ve Rogge, 2002: 9). Toplum yöneticilerin davranışlarını etik dışı olarak algılsa, bazı kişiler kurallara uymamaya ve etik ilkelere önem vermemeye itilebilir (Zack, 2009: 18; Prieur, 2012: 29). Özellikle afet yönetiminde görev alanlar, afet durumlarının tüm aşamalarında kendi mesleki etik kurallarına ve kazanmış oldukları rol ve sorumluluklara bağlı kalmalıdır (Sundnes ve Birnbaum, 2003: 129).

Afetlere dair yönetici, afet alanındaki insanların durumunu gözden geçirmeli, tehdidin boyutlarını değerlendirmeli, sorunsuz ortam sağlamak ve sürdürmek, sorun varsa sorunu çözmek için hareket edecektir. Afet Yönetiminde yönetici tipleri, yöneticinin neye odaklandığı, içe veya dışa dönük olup olmaması afet yönetiminde başarı için önemlidir. Afetlerde yöneticinin liderlik rolü son derece önem arz eder yöneticinin samimi olmasının yanında etkili ve stratejik düşünme kapasitesine sahip olması gerekir (Karaman vd, 2016: 25-26).

Terörizm

Genel olarak baktığımızda terör, belirli bir amaca ulaşmak adına yapılan hukuk dışı eylemdir (Çakmak, 2008: 29). Terörizm ise, yaptıkları eylemleri savunup stratejilerini anlatan, aktaran ve geliştiren düşünce disiplini veya akımı olarak tanımlanabilir. Teröristler gizli olarak yaptıkları eylemlerini propaganda malzemesi olarak kullanmaya başlarlar ki, bu noktadan sonra da terörizm başlamış olur (Bal, 2006: 8). Başka bir tanıma bakalım, Ergil'e göre terörizm "Saldırılan ya da korkutulan kurbanlar aracılığıyla hedeflenen daha büyük bir kitleyi korkutarak, yasa dışı stratejik, ideolojik veya siyasal amaçlarını gerçekleştirmek için bir grubun bilinçli ve planlı bir şekilde şiddet kullanması veya şiddet kullanma tehdidinde bulunmasıdır" (Ergil, 1991: 171)

Terörün unsurlarından, üç temel unsur ilk etapta göze çarpmaktadır. Bunlar; Siyasal veya ideolojik unsur, Şiddet ve Örgütlenmedir. 1. Siyasal veya ideolojik Unsur, Terör örgütleri nihayetinde mevcut düzeni yıkıp kendi fikirlerine uygun düzeni kurmayı amaçlarlar (Uyar, 2008: 10). Uygulanacak şiddet, seçilecek hedefler, üye edinme faaliyetleri bu unsurla bağlantılıdır (Dilmaç, 1997: 360). 2. Şiddet Unsuru, terörist örgütler amaçlarına ulaşabilmek için şiddete ihtiyaç duyarlar (Aydın, 2009: 47). Bu bazen şiddet, silahlı zarar verme, söz, hareket ve davranışlarla uygulanabilir. Bazen de terörist örgütler silahlı zarar yerine psikolojik şiddet oluşturarak, toplum üzerinde baskı yaratarak amaçlarına ulaşmaya çalışabilirler (Bozkurt, 2013: 20). 3.

Örgütlenme Unsuru, terör örgütlerinin yönetim yapısında pramidin en üstünde lider, hemen altında yönetim kadrosu, ortada militanlar, altta yasal alanda faaliyet gösterenler ve en altta sempatanlar bulunmaktadır (Dilmaç, 2011: 178).

Afetlerde terörist saldırılar (Karaman, 2016: 243-244): Terörist saldırılar insan kaynaklı afet tipleri içinde yer alırlar çünkü yarattıkları travma ve yıkıcı etkilerdir. Dünya Sağlık Örgütüne (WHO) göre, bir olay zarara, ekonomik bozulmaya ve kayıplara, insan sağlığı, hayatı ve sağlık hizmetlerinin bozulmasına neden oluyorsa afetdir. Terörist Eylem (Terrorist act): *İnsanların canına, malına* kasteden, toplumda korku ve panik yaratarak çeşitli hukuk dışı hedeflere hizmet eden silahlı saldırılardır (Ergünay vd, 2008: 345).

Türkiye Afet Müdahale Planında-TAMP (TAMP, 2013: 3) afet tipleri ve hizmetlerin belirtilmesine dönük olarak hazırlanan tabloda, “terör” sözcüğü geçmese de, siber saldırılar yer almaktadır. İnsan kaynaklı siber saldırılar, literatürde bilgi ve teknolojinin terörist amaçlarla kullanımı olarak bilinmektedir. Bir sınıflandırma yaklaşımına göre terörist saldırılar; bizzat hedefe doğrudan saldırı ve afetlerdeki kaotik ortamda gerçekleştirilen terörist saldırılar şeklinde sınıflandırılmaktadır. Terörist saldırılar sonucu ortaya çıkan nükleer, endüstriyel ve benzeri kazalar insan kaynaklı afetlerdendirler.

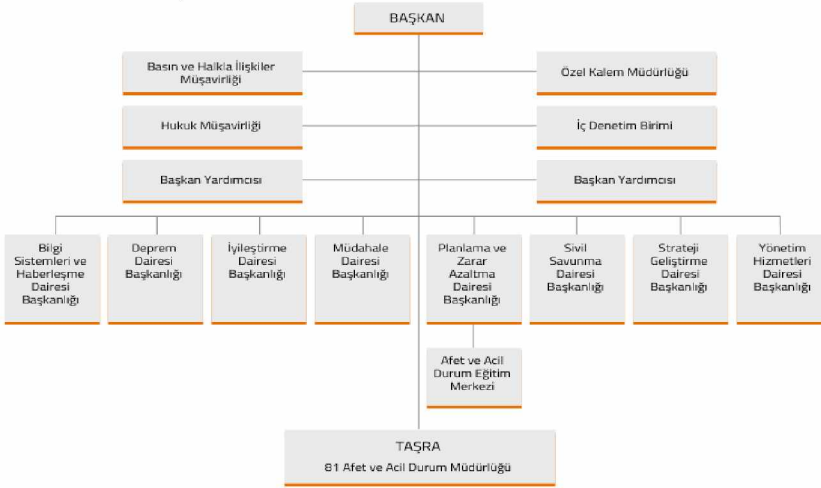
Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

Tarihçesi ve Kurumsal Yapı

Afetlerle ilgili olarak görev yapan İçişleri Bakanlığı'na bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Başbakanlık'a bağlı Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü kapatılarak 2009 yılında çıkarılan 5902 sayılı yasa ile Başbakanlık'a bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı kurularak yetki ve sorumluluklar tek bir çatı altında toplanmıştır. AFAD Başkanlığı, illerde doğrudan valiye bağlı İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri ve 11 ilde bulunan Sivil Savunma Arama ve Kurtarma Birlik Müdürlükleri vasıtasıyla çalışmalarını yürütmektedir.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, afet ve acil durumlara ilişkin tek yetkili kurum olup, bir şemsiye kurum anlayışıyla afet ve acil durumun niteliği ve büyüklüğüne göre gerek Genelkurmay Başkanlığı, Dışişleri, Sağlık, Orman ve Su İşleri ve ilgili diğer bakanlıklar ile gerekse sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içerisinde faaliyetlerini sürdürmektedir (www.afad.gov.tr/tr/2211).

AFAD Teşkilat Şeması

Kaynak: <https://www.afad.gov.tr/tr/2218/Teskilat-Semasi> (9.9.2017)

2017 AFAD Merkez ve Taşra Personeli Toplam Sayısal Verileri

Hizmet Sınıfı	Kadrolu Personel Merkez 2017	Kadrolu Taşra 2017	Personel	Toplam
Genel İdare Hizmetleri	215	1719		1934
Teknik Hizmetler	110	2908		3018
Yardımcı Hizmetler	13	111		124
Sağlık Hizmetleri	1	132		133
Avukatlık Hizmetleri	4	8		12
Eğitim Hizmetleri	20	-		20
TOPLAM	363	4878		5241
Yönetici, Uzman, Uzman Yardımcısı	133	506		639
Yönetici .../toplam %	% 36.64	% 10.37		% 12.20

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının-AFAD 2017 Yılı Taşra Teşkilatı İdari Hizmetleri Sınıfı Personelin Unvanlara göre Dağılımına baktığımızda; toplam 1719 İdari Hizmetler Sınıfı-İHS personelden 425'i yöneticidir, bu sayı İHS personelinin % 24.72'sine tekabül etmektedir. Genel olarak idari formasyon yanında buldukları konum itibarıyla uzman ve uzman yardımcılarının afet ve acil durumlarda yöneticilik yapabileceklerini veya yöneticilere etkileri bakımından yönetici yardımcısı gibi değerlendirilmesi gerektiği aşikardır. Bu durumu da göz önüne alarak AFAD'ın taşradaki personelinden İHS'ndeki 506 kişi ile İHS personelinin %29.44'ü yönetici ya da yardımcısı gibi değerlendirilebilir. Başka bir bakış açısıyla AFAD 2017 yılı taşra teşkilatı personeline baktığımızda; toplam 4878 personelin 425 kişi ile %8.71'i yönetici ve 506 kişi ile %10.37'si yönetici ya da yardımcısı konumundadır.

2017 yılında AFAD'ın merkez ve taşra personel verileri incelendiğinde; Merkez kadrosundaki 363 kişiden 133'ü yönetici, uzman ve uzman yardımcısı kadrosundadır, bu da genel personelin %36.64'üne tekabül etmektedir. Aynı yıl taşradaki kadrolu personele baktığımızda; 4878 kişiden 506'sı yönetici, uzman ve uzman yardımcısı durumunda olup bu sayı taşradaki genel personelin %10.37'sine denk gelmektedir. 2017 yılında AFAD'ın merkez ve taşradaki personel sayılarına toplu olarak bakacak olursak; Toplam 5241 personelden 639 kişi ile %12.20'si yönetici ve yardımcıları olarak değerlendirilebilmektedir. Buradan açıkça çalışma konumuz olan Afet yönetiminde lider yönetici ve önündeki engellerden biri olarak terörizmin etkileme/terörizmden etkilenme alanında yer almaktadır. Bu rakam ve yüzdeler bir kurum için küçümsenmeyecek rakamlardır.

Sonuç

Grup etkileşimini etkin olarak yönlendiren ve sahip olduğu özel beceriler ile gruptaki diğerlerinden ayrılan kişidir. Yönetici: Bir amaç doğrultusunda eldeki beşeri ve fiziki kaynakları etkili ve verimli bir şekilde bir araya getirerek yönetme işini yapan kişidir. Lider yönetici ise liderlik ve yöneticilik özelliklerini bir arada bulunduran kişidir.

Afet, toplumun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olayları ifade etmektedir. Afetleri kaynaklarına göre; deprem, volkan patlaması, kuraklık, sel, heyelan gibi doğal; kimyasal, nükleer veya büyük taşımacılık kazaları tarzından teknolojik, hidrojen bombası neticesi oluşan depremler veya savaşlar, iç çatışmalar ve terör olayları gibi insan kaynaklı olarak ayırmak mümkündür. İnsan Kaynaklı afetler; tehlikeli maddeler, toksik atıklar, terör, savaşlar, iç çatışmalar, terör olayları, büyük göçler gibi olaylarla bunların ortaya çıkardığı sonuçları ifade etmektedir.

Terörist saldırılar insan kaynaklı afet tipleri içinde yer alırlar çünkü yarattıkları travma ve yıkıcı etkilerdir. Dünya Sağlık Örgütüne (WHO) göre, bir olay zarara, ekonomik bozulmaya ve kayıplara, insan sağlığı, hayatı ve sağlık hizmetlerinin bozulmasına neden oluyorsa afettir. Terörist Eylem (Terrorist act): İnsanların canına, malına kasteden, toplumda korku ve panik yaratarak çeşitli hukuk dışı hedeflere hizmet eden silahlı saldırılardır. Terörist saldırılar sonucu ortaya çıkan nükleer, endüstriyel ve benzeri kazalar insan kaynaklı afetlerdendirler.

Bu kadar insanlar ve genelde tüm toplum için son derece hayati öneme sahip afet ve acil durumlarda da, yönetimin diğer sahalarında olduğu gibi yöneticiler yöneticilik vasıflarının yanında liderlik vasıflarını da taşımalı, lider yönetici olmalıdır. Ancak terörizm elindeki fırsat ve imkanları kamu yararı yerine sadece kendi hukuk dışı gayelerine dönük olarak kullanacaktır. Ülkemizde Afet ve acil durum faaliyetlerini yönetmek ve koordine etmek amaçlı kurulan AFAD'ın 2017 yılı itibarıyla merkez ve taşra teşkilatındaki personelinin 639 kişi ile %12.20'sini, merkez personelinin % 36.64'ünü ve taşradaki personelinin %10.37'sini yönetici ve onların yardımcısı olarak değerlendireceğimiz personel oluşturmaktadır. Konumuz açısından lider

yöneticilik faaliyet ve davranışlarını göstermesi gereken bu personel terörün kucağına düşerse, teröre destek verir, sempati duyarsa lider yöneticilik değil sadece teröre maşalık yapacaktır. Zira terör odakları onları yönetimin genel ilke ve kaideleriyle, lider yönetici davranışlarıyla değil, sadece ve sadece kendi hukuk dışı, insanlık dışı gayesine hizmet için kör ve canı bir maşa olarak kullanacak ve öyle hareket etmelerine izin verecektir. Lider yöneticilik önündeki engel olarak terörizm, hukuk dışı düşüncelerini ve eylemlerini yapma gayesiyle diğer yönetim sahalarından belki de en fazla tesir yapacağı alan bir felaket olan afet yönetimidir.

Kaynakça

- Aktan, C. C. (2002). "Yoksullukla Mücadele Stratejileri", Ankara Hak-İş Konfederasyonu Yayınları.
- Aslan Ş. (2013). Geçmişten Günümüze Liderlik Kuramları, Eğitim Yayınları, Konya.
- Aydın, A. H. (2011). Yönetim Bilimi, 4B, Seçkin Y, Ankara.
- Aydın, N. (2009). Küresel Terör ve Terörizm, İstanbul, Kum Saati Yayıncılık.
- Bozkurt, İ. (2013). "Terör, PKK ve Dış Destek", Manisa, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.
- Cacioppe R.L, ve Albrecht, S.L. (2000). "Using 360 derece feedback and Integral Model to Develop Leadership and Management Skills", Leadership and Organization Development Journal, 21 (8).
- Bal, İ. (2006). Terörizm: Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, Ankara, USAK Yayınları.
- Çakmak, H. (2008). "Kavramsal Olarak Terör", (Ed. H. ÇAKMAK ve T. ALTUNOK), Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Ankara, Barış Platin Kitap, 29-40.
- Çolak, M. (2015). Çalışma Hayatında Liderlik, Ekin Yayınları, Bursa.
- Dilmaç, S. (1997). Terörizm Sorunu ve Türkiye, Ankara, İDB Yayınları.
- Dilmaç, S. (2011). "Terörizmde Tanım Sorunu ve Yaklaşımlar", Ankara, (Yayımlanmış Doktora Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, 2011.
- Ergil, D. (1991). "Terörizmin Mantığı ve Hedefi", Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, XLVI, 1-2, 171-181.
- Eren, E. (2001). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi, Beta Y, İstanbul.
- Ergünay, O; Gülkan, P. ve Güler, H. H. (2008). "Afet Yönetimi ile İlgili Terimler Açıklamalı Sözlük", Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri, Ed. Mikdat Kadioğlu- Emin Özdamar, Ankara, TC İçişleri Bakanlığı Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı-JICA Türkiye Ofisi Yayın No:2, ISBN 978-975-98140-1-4, ss.301-353, http://www.acilafet.org/upload/dosyalar/4d2_afet.pdf et:21.08.2017.
- Erkal, T. Ve Değerliyurt, M. (2009). "Türkiye'de Afet Yönetimi", Doğu Coğrafya Dergisi, C. 14, S. 22, ss.147-164.
- Feyerherm, A.E ve Rice, C.L. (2002). "Emotional Intelligence and Team Performance, The Good, The Bad and The Ugly", The International Journal of Organizational Analysis, 10 (4).
- Kadioğlu, M. (2008). "Modern Bütünleşik Afet Yönetimin Temel İlkeleri", Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri, (Ed. Mikdat Kadioğlu- Emin Özdamar), Ankara, TC İçişleri Bakanlığı Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı-JICA Türkiye Ofisi Yayın No:2, ISBN 978-975-98140-1-4, ss.1-34, s.6, http://www.acilafet.org/upload/dosyalar/4d2_afet.pdf et:21.08.2017
- Karaman, Z. T. (2016). "Afet Yönetiminde Erken Uyarı ve Afet Tipleri", Bütünleşik Afet Yönetimi, Ed. Zerrin Toprak Karaman-Asuman Altay, İlkem Yayınları, ss.221-248.

- Karaman, Z. T. Ve diğerleri. (2016). Bütünleşik Afet Yönetimi, (Ed. Zerrin Toprak Karaman-Asuman Altay), İlkem Yayınları, İzmir, ss.1-36.
- Özkaya, Y. (2016). “Bütünleşik Afet Yönetimi Sürecinde Başarı Göstergesi Olarak Yoksulluk”, Bütünleşik Afet Yönetimi, Ed. Zerrin Toprak Karaman-Asuman Altay, İlkem Yayınları, ss.201-220.
- Öztürk, C. (2016). Kamu Yönetiminde Stratejik Yaklaşımlar, Sage Yayınları, Ankara.
- Öztürk, C. (2016a). “İç Güvenlik Hizmetlerinde Algılanan Liderlik İle Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 26(26), 24-33, s.26.
- Öztürk, C. Ve Tavas, B. (2016). “İç Güvenlik Hizmetlerinde Çalışanların Liderlik Algısı İle Saldırganlık Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(43), 2092-2097.
- Rodriguez-Oreggia, E.; Fuente, A.; Torre, R.; Moreno, H. Ve Rodriguez, C. (2010), The Impact of Natural Disasters on Human Development and Poverty at the Municipal Level in Mexico, UNDP Mexico, CID Working Paper No. 43.
- Prieur, M. (2012). Ethical Principles on Disaster Risk Reduction and People’s Resilience, European and Mediterranean Major Hazards Agreement (EUROPA), Strasbourg, Council of Europe.
- Sancakdar, O. (2016). “Afet Mevzuatı ve Afet Hukukuna Giriş”, Bütünleşik Afet Yönetimi, Ed. Zerrin Toprak Karaman-Asuman Altay, İlkem Yayınları, ss.37-74.
- Skoufias, E. (2003). “Economic Crises and Natural Disasters: Coping Strategies and Policy Implications”, Great Britain, World Development, C. 31, No.7, ss. 1087-1102.
- Soliman, H. H. ve Rogge, M. E. (2002). “Ethical Considerations in Disaster Services: A Social Work Perspective”, Electronic Journal of Social Work, 1(1), 1-23.
- Sundnes, K. O. ve Birnbaum, M. (2003). “Ethical Issues”, Prehospital and Disaster Medicine, 17(3), 128-143.
- Şahin, Y. (2015). Yönetim Bilimi ve Türk Kamu Yönetimi, 6B, Ekin Y, Bursa.
- Tavas, B. Ve Öztürk, C. (2016). “Türk Polis Teşkilatında Görevli Personelin Algılanan Liderlik ve Motivasyon Düzeylerinin Üzerine Bir Araştırma Ankara İl Emniyet Müdürlüğü Örneği”, Akademik Bakış Dergisi, (54), 897-909.
- Uyar, T. (2008). Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Werner, I. (1997). Liderlik ve Yönetim, Rota Yayınları.
- Zack, N. (2009). Ethics for Disaster, Plymouth, Rowman & Littlefield Publishers Inc, UK.
- TAMP, 2013, Afad Başkanlığı yayını, s.3.
https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2419/files/Afet_Mud_Pl_ResmiG_20122013.pdf
- 5902 sayılı Afet Ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5902.pdf>; Afet Ve Acil Durumlara İlişkin Temel Mevzuat, 2015, Ankara, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, s.7 vd. https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2314/files/AFAD_mevzuat_el_kitabi+1.pdf erişim t: 21.08.2017
- Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Deprem Daire Başkanlığı, Kasım 2014, <https://www.afad.gov.tr/upload/Node/3495/xfiles/sozluk.pdf>, s.23. et: 21.08.2017
- <https://www.afad.gov.tr/tr/2211/AFAD-Hakkinda> et:9.9.2017
- <https://www.afad.gov.tr/tr/2218/Teskilat-Semasi> et:9.9.2017
- <https://www.haberler.com/kuzey-kore-tehdidine-karsi-savas-gemilerini-9996531-haberli/> et:05.09.2017